

ВІДТВОРЕННЯ ЖИТЛОВОГО ФОНДУ ЯК ЕКОНОМІЧНИЙ ПРОЦЕС

Розглядається процес відтворення житлового фонду як капіталу, його різні стадії. Аналізується управління відтворенням житлового фонду на державному та регіональному рівнях, оцінюються відповідні фінансові потреби.

Ключові слова: житловий фонд, капітальний ремонт, модернізація, реконструкція, реновація, відтворення.

Житловий фонд України у 2010 році становив 10,2 млн. будинків загальною площею 1066,6 млн. кв.м, у тому числі житловий фонд комунальної власності - 238,2 тис. будинків загальною площею 67,5 млн. кв.м. Житловий фонд за роками побудови розподілений таким чином: 43 % - побудовано до 1960 р., 24 % - у 1961- 1970 рр., 16,1 % - у 1971-1980 рр., 10,5 % - у 1981-1990 рр. І лише 6 % житла збудовано після 1991 р.

Старий житловий фонд здебільшого перебуває в незадовільному технічному стані. До категорії ветхих та аварійних житлових будинків віднесено 60,7 тис. житлових будинків загальною площею 5,1 млн. кв.м, тобто 0,6% житлового фонду країни, де постійно проживають 145,7 тис. мешканців. Тільки за 2009 рік кількість аварійних будинків зросла на 1081 одиниць (6,2 %), загальна площа житла зменшилася на 438 тис. кв. м (4,7 %). Житловий фонд будинків перших масових серій (1960-1970-х рр. забудови) становить близько 72 млн. кв. м і також потребує заміни або реконструкції.

Розглянемо економічний аспект цієї проблеми.

В економічній науці під відтворенням фондів (капіталу) розуміють виробництво як неперервний процес в нерозривному взаємозв'язку з розподілом, обміном і спожи-

ванням [1]. Процес відтворення житла як основних фондів житлової сфери покликаний забезпечити їхнє неперервне оновлення у зв'язку з постійною зміною чисельності і структури населення. Форми відтворення можуть бути різноманітні: будівництво, реконструкція, модернізація, капітальний ремонт [0-12]. Процес відтворення житлового фонду в наведених роботах в основному оцінюється як відновлення технічних характеристик житла. З економічних позицій, покращання якості житла і задоволення потреб населення в житлі забезпечується реновацією

житлового фонду, яка відображає увесь процес відтворення [13, с. 74] і здійснюється за рахунок амортизаційних та інших коштів власників. Різні форми відтворення взаємно доповнюють одна одну в єдиному відтворювальному процесі, дозволяючи зберігати, удосконалювати і розширювати житловий фонд відповідно до потреб населення (таб.1).

Таблиця 1

Техніко-економічний зміст процесу відтворення житлового фонду	
Розширене відтворення – реновація	
Створення нової вартості	
Будівництво	Реконструкція
Створення нового житлового фонду	Зміна зовнішніх габаритів або положення будівлі: надбудова, прибудова, заміна інженерного устаткування, підвищення експлуатаційного рівня, поліпшення архітектурної виразності будинків і благоустрою прилеглих територій.
	Просте відтворення – модернізація
	Часткове або повне усунення морального зношення шляхом відновлення або поліпшення споживчих властивостей будівель. У ході її здійснюється приведення експлуатаційних якостей та інженерного устаткування будинку у відповідність до сучасних вимог перепланування житлових будівель із зміною основних техніко-економічних показників (кількості і площі квартир, будівельного об'єму, загальної площі).
	Часткове просте відтворення – капітальний ремонт
	Комплекс робіт з часткової або повної заміни конструктивних елементів та інженерних систем, відновлення основних фізико-технічних, естетичних і споживчих якостей будівель, втрачених у процесі експлуатації.

Будівництво нового житла в Україні не забезпечує навіть простого відтворення Житлового фонду. За результатами розгляду стану житлового фонду стає очевидним, що в Україні назріла нагальна потреба в здійсненні реновації житла. Зрозуміло, що лише за державні кошти, або без державної підтримки вирішити питання реновації житлового фонду на сучасному етапі неможливо. Обов'язковою умовою виділення коштів з державного бюджету повинно бути співфінансування з місцевих бюджетів, залучення коштів співвласників багатоквартирних будинків та залучення ними кредитних ресурсів [0, с. 77].

Загальнодержавною програмою реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2009-2014 роки передбачено фінансування за рахунок коштів державного бюджету заходів з технічного переоснащення житлово-комунального господарст-

ва у сумі 23325,9 млн грн, зокрема на реконструкцію та капітальний ремонт житлових будинків із застосуванням енергозберігаючих технологій і обладнання - у сумі 1758,0 млн грн, а також передбачено надання державної підтримки для реалізації інвестиційних проектів з технічного переоснащення та капітального ремонту житлових будинків, в яких утворюються нові або вже функціонують об'єднання співвласників багатоквартирних будинків, у розмірі 10580, 5 млн грн. — загалом до 12 млрд грн., що є недостатнім для забезпечення відтворення житлового фонду.

Нагальні ж потреби реновації становлять до 80 млн.кв. м, що при умовній вартості 4000 грн/кв.м. потребуватиме до 320 млрд грн.

Висновки. У розглянутих дослідженнях з питань відтворення житлового фонду немає повної єдності у поглядах. Узагальненим поняттям є реновація житлового фонду як циклічний процес, який включає послідовність етапів: будівництво, капітальний ремонт, модернізація, реконструкція, знесення і нове будівництво.

Без державної підтримки, створення нового механізму відтворення житлового фонду як капіталу власника вирішити питання реновації неможливо. Обов'язковою умовою виділення коштів з державного бюджету на технічне відновлення житлового фонду повинно бути співфінансування з місцевих бюджетів, залучення коштів співвласників багатоквартирних будинків та залучення ними кредитних ресурсів.

Список використаних джерел

1. Рынок, бизнес, коммерция. Толковый терминологический словарь. - М.: ИВЦ «Маркетинг», 2006. - 404 с.
2. Бузырев В. В. Экономика жилищной сферы / Бузырев В. В., Чекалин В. С. - М. : Инфра- М, 2001.-256 с.
3. Блех Е. М. Экономические проблемы морального износа и модернизации жилых зданий / Е.М. Блех. - М.: Стройиздат, 1985. - 160 с.
4. Попов Г. Т. Планирование и проектирование капитального ремонта жилых и общественных зданий / Г. Т. Попов. - Л. : Стройиздат, Ленингр. отд., 1987. - 183 с.
5. Бубес Э. Я. Оптимальное перспективное планирование капитального ремонта и реконструкции жилищного фонда / Э. Я. Бубес, Г. Т. Попов, К. Л. Шарлыгина; под ред. Э. Я. Бу- беса. - Л. : Стройиздат, Ленингр. отд., 1980. - 192 с.
6. Соколов В. К. Реконструкция жилых зданий / В. К. Соколов. - М.: Стройиздат, 1986. - 248 с.

7. Смирнов Е. Б. Методологические и методические основы воспроизводства жилищного фонда крупного города в условиях экономики переходного периода: дис. ...доктора экон. наук : 08.00.05. / Е. Б. Смирнов. - СПб., 1998. - 421 с.
8. Березин А. О. Методические основы совершенствования структуры воспроизводства жилищного фонда крупного города в современных условиях (на примере Санкт-Петербурга) : автореф. дис. на соискание науч. степени канд. экон. наук : спец. 08.00.05. / А. О. Березин. - СПб, 2002. - 20 с.
9. Рогожан А. Н. Методы социальной и экономической оценки реконструкции городской застройки / А. Н. Рогожан. - М., 1982. - 28 с.
10. Про заходи щодо реконструкції житлових будинків перших масових серій: Постанова Кабінету Міністрів України від 14 трав. 1999 р. № 820 // Офіц. вісн. України. - 1999. - №20.-Ст. 163.
11. Про комплексну реконструкцію кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду : Закон України від 22 грудня 2006 року № 525-У // Офіц. вісн. України. - 2007. - № 2. - Ст. 64.
12. Агеева Г. М. Оптимізація енерговитрат як об'єкт технічного регулювання / Агеева Г. М. // Державний науково-дослідний та проектно-вишукувальний інститут «НДІпроектреконст-рукція». - 2007. - Вип. 8. - 488 с.
13. Олійник Н. Концептуальні підходи до формування стратегії реновації житлового фонду / Наталія Олійник // Вісн. НАДУ. - 2009. - № 4. - С. 71-79.

***Annotation.** Renovation of housing is considered as a process of reproduction of capital that goes through various stages/ The governance of housing renovation at the state and regional levels is analyzed, appropriate financial needs are estimated.*

***Key words:** housing, capital repair, modernization, reconstruction, renovation.*

УДК 330.1

В.Є. Юринець, д.ф.-м.н., професор, ЛНУ ім. І. Франка, м. Львів;

О.М. Синицький, к.ф.-м.н., доцент, **І.С. Гавука**, к.е.н., доцент, ЛНАУ, м. Львів

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОЦЕСИ НА МЕЖІ ДИНАМІЧНОГО ХАОСУ

В статті розглянуто проблемні напрями соціально-економічних процесів визначено динамічний хаос.